

ความเครียด คุณภาพชีวิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของพนักงานโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดกลาง
เขตกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2547

นางสาวสงวนลักษณ์ สุขสวัสดิ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเวชศาสตร์ชุมชน ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1048-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

STRESS , QUALITY OF LIFE AND RELATED FACTORS OF THE EMPLOYEES
IN THE MEDIUM - SIZE GARMENT FACTORIES
AT BANGKOK 2004

Ms. Sanguanluck Suksawat

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science in Community Medicine

Department of Preventive and Social Medicine

Faculty of Medicine

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

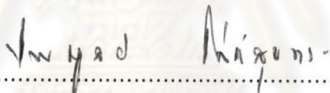
ISBN 974-53-1048-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความเครียด, คุณภาพชีวิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของพนักงาน โรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดกลางเขตกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2547
โดย	นางสาวสงวนลักษณ์ สุขสวัสดิ์
สาขาวิชา	เวชศาสตร์ชุมชน
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์วิโรจน์ เจียมจรัสรังษี
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์นายแพทย์อานนท์ วรยิ่งยง

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะแพทยศาสตร์
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ไพบูลย์ โล่ห์สุนทร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์วิโรจน์ เจียมจรัสรังษี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์นายแพทย์อานนท์ วรยิ่งยง)

.....กรรมการ
(นายแพทย์พรชนก รัตนดิลก ณ ภูเก็ต)

สงวนลิขสิทธิ์ สุขสวัสดิ์: ความเครียด,คุณภาพชีวิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของพนักงาน
โรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดกลาง เขตกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2547 (STRESS,QUALITY OF
LIFE AND RELATED FACTORS OF THE EMPLOYEES IN THE MEDIUM – SIZE GARMENT
FACTORIES AT BANGKOK , 2004)อ.ที่ปรึกษา: ผศ.นพ.วิโรจน์ เจียมจรัสรังษี, อ.ที่ปรึกษา
ร่วม อ.นพ.อานนท์ วรยิ่งยง จำนวน 96 หน้า. ISBN 974-53-1048-4

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ จุด เวลาใด เวลาหนึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา อัตราความชุก
ของความเครียด,คุณภาพชีวิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของพนักงานโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดกลาง เขต
กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2547 เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ชนิดตอบด้วยตนเองในช่วง ธันวาคม 2547 –
กุมภาพันธ์ 2548 จากพนักงานจำนวน 1465 ฉบับ จะถูกส่งไปยัง พนักงานโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดกลาง
เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 โรงงาน ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับทั้งหมด 1186 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 81.0

ผลการวิจัยพบว่าอัตราความชุกของ ความเครียดระดับเกินเกณฑ์ปกติ และคุณภาพชีวิตในระดับดีของ
พนักงานโรงงาน คิดเป็นร้อยละ 28.7 และ 19.8 ตามลำดับ และมี ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเครียด
ของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ลักษณะที่พัก จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนคนที่ต้องเลี้ยงดู
ความร้อน ทำงานเสี่ยงต่อสุขภาพ ลักษณะการจ้างงาน และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับความเครียด
ของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ คือ สถานะทางการเงินของครอบครัว แรงสนับสนุนจากครอบครัว
การยอมรับของหัวหน้า แรงสนับสนุนจากเพื่อน

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ อายุ รายได้ต่อเดือน
ระดับการศึกษา สถานะทางการเงินของครอบครัว ระยะเวลาการทำงาน(ปี) ตำแหน่ง แรงสนับสนุนครอบครัว
บุคคลในครอบครัวรับรู้ความกังวลใจ ความก้าวหน้าในอาชีพ หัวหน้ายอมรับ แรงสนับสนุนจากหัวหน้า และ
เพื่อน และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับคุณภาพชีวิต ของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ประกอบด้วย จำนวนคนที่ต้องเลี้ยงดู ลักษณะที่พัก ระยะเวลาทำงานแต่ละวัน (ชม. ต่อ วัน) ลักษณะการ
ทำงานเป็น (กะ / ทำทั้งวัน) เสี่ยง ฝุ่น

ผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียด และคุณภาพชีวิตของพนักงาน
โรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดกลาง เขตกรุงเทพมหานคร และมีข้อเสนอแนะเพื่อลดความเครียดและมีคุณภาพ
ชีวิตที่ดีของพนักงานดังนี้คือ ควรปรับปรุงด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะงานที่รับผิดชอบ
ด้านลักษณะการบังคับบัญชาของหัวหน้า ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ และด้านผลตอบแทนที่เป็นตัวเงิน
สวัสดิการต่างๆ

ภาควิชา เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม
สาขาวิชา เวชศาสตร์ชุมชน
ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4674905930 : MAJOR COMMUNITY MEDICINE

KEY WORD : STRESS / QUALITY OF LIFE / THE MEDIUM – SIZE GARMENT FACTORIES / EMPLOYEES

SANGUANLUCK SUKSAWAT: STRESS,QUALITY OF LIFE AND RELATED FACTORS OF THE EMPLOYEES IN THE MEDIUM – SIZE GARMENT FACTORIES AT BANGKOK, 2004. THESIS
ADVISOR: ASST PROF WIROJ JIAMJARASRANGSI MD., Ph.D. THESIS COADVISOR
ARNOND VORAYINGYONG MD. M.Sc 96 pp. ISBN 974-53-1048-4

The aims of this cross – sectional descriptive study were to determine the prevalence rates of high psychological stress and high quality of life, and their related factors among the employees in medium – size garment factories at Bangkok. Data was collected by self - administered questionnaires between December 2004 and February 2005 from 1,465 target employees at 3 garment factories at Bangkok.However,only 1,186 employees returned the questionnaires with the response rate of 81.0 percent .

The prevalence rates of high psychological stress and high quality of life among employees were 28.7 and 19.8 percents respectively. Factors which were positively and significantly associated with psychological stress included type of residence, number of family members and dependants, type of employment, presence of heat and health hazard in the workplace. While factors which were inversely and significantly associated with psychological stress were family financial status and social supports from family members, manager and colleagues.

Concerning the quality of life, factors which were positively and significantly associated with high quality of life included age, educational level salary, family financial status, working duration, job position opportunity for career development and social support from family members, manager and colleague. And factors which were significantly inversely and inversely associated with quality of life were number of dependants, type of residence, number of working hours per day, time of work, and presence of noise and dust in the workplace.

In conclusion, psychological stress and quality of life of the employees in the garment factories in Bangkok might be mitigated and improved by: the improvement of working condition; the increase in social support from the manager, and; the increase in salary and the opportunity for career development.

Department Preventive and Social Medicine
Field of study community Medicine
Academic year 2004

Student's signature *S. Suksawat*
Advisor's signature *Wiroj Jiamjarasrangsi*
Co-advisor's signature *Arnond Vorayingyong*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตากรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์วิโรจน์ เจียมจรัสรังษี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือตรวจสอบ ชี้แนะแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆแก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตาอย่างยิ่ง รวมทั้งเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์นายแพทย์ไพบุลย์ โล่ห์สุนทร ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นประธานกรรมการ สอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ ในการแก้ไขปรับปรุง วิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น กราบขอบพระคุณอาจารย์นายแพทย์อานนท์ วรยิ่งยง ที่ให้คำชี้แนะในการศึกษาวิจัยครั้งนี้รวมถึง คณาจารย์ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งทางด้านวิชาการและจริยธรรมแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณนายแพทย์พรชนก รัตนดิลก ณ ภูเก็ต ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชกรรมป้องกัน สำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่ได้กรุณาสละเวลาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบแบบสอบถามในกาศึกษาวิจัย

ขอขอบคุณนายแพทย์ประศักดิ์ สันติภาพ ปิยะมิตรที่เคารพอย่างยิ่งที่ได้ให้ความช่วยเหลือแนะนำเป็นที่ปรึกษาตลอดการทำวิจัย ขอขอบคุณเพื่อนกัลยาณมิตรทุกท่าน ตลอดจนพนักงานโรงงานทุกท่าน กรุณาให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล และได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่งในการให้ข้อมูลต่างๆจนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา และพี่น้องทุกคน ที่เป็นกำลังใจสำคัญในการดูแลช่วยเหลือในทุกๆด้าน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยอย่างดีที่สุดตลอดมา รวมทั้งญาติพี่น้องทุกท่าน ที่กรุณาให้การสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยอย่างดียิ่งเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามของการวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.4 ข้อยกเว้นเบื้องต้น.....	6
1.5 สมมติฐานในการวิจัย.....	3
1.6 ข้อจำกัดในการวิจัย.....	6
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย.....	4
1.8 ปัญหาทางจริยธรรม.....	6
1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.10 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเครียด.....	9
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต.....	14
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 รูปแบบการวิจัย.....	25
3.2 ระเบียบวิธีวิจัย.....	25
3.3 การสังเกตและการวัด.....	27
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	27
3.5 การตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม.....	30

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย (ต่อ)	
3.6 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	30
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัย	
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขนาดกลาง เขตกรุงเทพมหานคร ตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะทางบ้าน และ ลักษณะที่ทำงาน.....	33
ส่วนที่ 2 ข้อมูลความเครียดและคุณภาพชีวิต ของพนักงาน โรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขนาดกลาง เขตกรุงเทพมหานคร.....	41
ส่วนที่ 3 ข้อมูลความสัมพันธ์ของความเครียด กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของพนักงาน โรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขนาดกลาง เขตกรุงเทพมหานคร.....	43
ส่วนที่ 4 ข้อมูลความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ของพนักงาน โรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขนาดกลาง เขตกรุงเทพมหานคร.....	52
ส่วนที่ 5 ข้อมูลแสดงความสัมพันธ์ ของ ความเครียด กับ คุณภาพชีวิต ของพนักงาน โรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขนาดกลาง เขตกรุงเทพมหานคร.....	62
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	64
5.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	67
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	70
รายการอ้างอิง.....	71
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	77
ภาคผนวก ข ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ ของแบบสอบถาม.....	84
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	86

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวนร้อยละของพนักงานโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขนาดกลาง เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล.....	33
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวนร้อยละของพนักงานโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขนาดกลาง เขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามลักษณะทางบ้าน.....	36
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวนร้อยละของพนักงานโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขนาดกลาง เขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามลักษณะที่ทำงาน.....	38
ตารางที่ 4.4	แสดงจำนวนและร้อยละของความเครียดของพนักงานโรงงานผลิต เสื้อผ้าสำเร็จรูป ขนาดกลาง เขตกรุงเทพมหานคร.....	42
ตารางที่ 4.5	แสดงจำนวนและร้อยละของคุณภาพชีวิตของพนักงานโรงงานผลิต เสื้อผ้าสำเร็จรูป ขนาดกลาง เขตกรุงเทพมหานคร	42
ตารางที่ 4.6	แสดงความเครียดของพนักงานโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขนาดกลาง เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล.....	43
ตารางที่ 4.7	แสดงความเครียดของพนักงานโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขนาดกลาง เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามลักษณะทางบ้าน.....	47
ตารางที่ 4.8	แสดงความเครียดของพนักงานโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขนาดกลาง เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามลักษณะที่ทำงาน.....	49
ตารางที่ 4.9	แสดงคุณภาพชีวิตของพนักงานโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขนาดกลางเขต กรุงเทพมหานครจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล.....	53
ตารางที่ 4.10	แสดงคุณภาพชีวิตของพนักงานโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขนาดกลาง เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามลักษณะทางบ้าน.....	56
ตารางที่ 4.11	แสดงคุณภาพชีวิตของพนักงานโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขนาดกลาง เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามลักษณะที่ทำงาน.....	59
ตารางที่ 4.12	แสดงความเครียดของพนักงานโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขนาดกลาง เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามคุณภาพชีวิต.....	62

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
แผนภูมิที่ 2.1 องค์ประกอบคุณภาพชีวิต.....	21
แผนภูมิที่ 3.1 เทคนิคการเลือกตัวอย่าง.....	26

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย